# אורות — מצב הירידה והפרוד בין האידיאות



כבר היו שני המאורות הללו "משתמשים בכתר אחד" בישראל, והאידיאה הלאומית היתה עומדת במעמד שוה, בכל קומתה ובכל הסתעפות חיליה והמון תכסיסיה, עם האידיאה האלהית, המחיה כל ומעדנת כל שטפי החיים ותנועותיהם בריח בשמי עדן גן אלהים, אלא הקטרוג של התכונה המעשית הקודרת, בהפגשה במכשולי הדרכים האפלים, ברקבובית שבחיי החול, היחידיים והצבוריים והמעמד הנשא והנשגב ההוא הכין לו די כח, המספיק בערך גם לאותם ימי הירידה, לימים אשר האידיאה הלאומית החלה אחרי צאתה מחדר הורתה, ממקור האידיאה האלהית, לרדת "כצפור נודדת מן קנה" אל התכסיס המעשי העב והמגושם. אויר העולם, שהיה מלא כל כך זוהמת הבהמיות ופראות האליליות, שם כמעט מחנק לרוח החיים של השאיפה האלהית המקושרת בתוכן הסגנון הצבורי של הצורה הלאומית, ושכינת האומה ירדה שפלה. כפי אותה מדה שהוסבה מההשפעה הישרה של האורה האלהית העליונה ככה אבדה האומה את הארת הכח של עצמה וחילה הפנימי.

אמנם קמו לה, אחרי אשר נאספה ההארה העליונה של דור המדבר, דור הפלאות, גואלים ומושיעים, אשר עזרוה עזר מעט ויסמכוה בנפילתה. ולפעמים הופיעו גבורי אל, אשר כמעט הקימו אותה הקמה איתנה ויקשרוה עוד בצרור חייה, במרום האורה של הרעיון האלהי. לעד לא ישכח מזכרונה אותו תור הזהב שבפריחת ימי שלמה, בבנין הבית הראשון, בהדר תפארת כבודו ועז החיים שהתגלה בו, בהבעת עושר האידיאה האלהית והלאומית המשולבות זו בזו בהתאמה הרמונית, "וקיימא סיהרא באשלמותא". אז באותה התקופה, הקצרה בכמותה והארוכה באיכותה, שאפה האידיאה הלאומית רוח חיים מלאים, כפי עצם טבעה וספוקה הפנימי, ותינק זיו הדרה מהרעיון האלהי הטהור. העשר הלאומי וחסן כבודו הוסיף יפעה ואמץ אל הרעיון האלהי, שממנו יצא אז בבהירותו התכן הלאומי, והמחשבה האלהית בצורתה הישראלית הועילה להשפיע חיי ענג, חיים של כבוד ורוממות רוח לכל הגוי כלו, ויתרומם על במתי השירה החיה האלהית ועל מרומי פאר החיים, הדר הגדולה הלאומית וזיו האהבה הטהורה והרעננה. "לא היה העולם כלו כדאי כיום שנתן בו שיר השירים לישראל, שכל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים".

אבל רק הרוח הלאומי ביחושו הכללי התרומם למדת גבהו בימים הטובים ההם של ההתעלות ההיסתורית, ויחש את מקור חייו וקרן ישעו בתכן ההופעה של הרעיון האלהי. המוסר הפרטי עוד לא נזדכך לבוא לידי מדה זו, ותכנית החיים של היחידים לא יכלה להתאים גם היא אל ההרמוניה העליונה הזאת. עם זה גאו "החוחים והקוצים הסובבים את השושנה העליונה". ממלכות האליל, עם כל קסמי הקולטורה האלילית, התנשאו ויעוררו את החשך, ובהתלהבות אמוץ החיים התנערו התשוקות הגסות והמדות הרעות התעוררו. התגעשה חית האדם, יגדל שויון הרוח ורפיון החפץ לכל נשא ונאצל, לכל מרום וקדוש, לכל מה שלמעלה מהחושים החמריים והדמיון הגס הנשען רק עליהם. כקיר ברזל וכענינים כבדים עמדו כל אלה נגד זריחת האורה האלהית העליונה, שחדרה כבר בקרניה אל תוך תוכה של הנשמה הלאומית, ותחל להאירה בכבודה. וכמעט שחלפה לה במשך זמן מצער האורה המבהקת של האידיאה הלאומית,

ביחושה להשפעה הגלויה והכבירה של האידיאה האלהית עליה. מן אז החל להתנודד זה הכסא האיתן אשר הוקם על, כסא ד' לבית דוד. הרעיון הלאומי החל להפרד מיניקתו העזה משדי הרעיון האלהי.

אמנם האנושיות בכללה לא הפרידה אז עדיין בהחלט את הענף הלאומי משרשו הטבעי, והתכונות הלאומיות עם הנטיות האלהיות שמשו בערבוביה בהמון עמים רבים. אבל מה היתה תכונת ערכה של נטיה זו, לאנושיות במרחבי שדרותיה נטיה עכורה פראית, מלאה רשע וכסל ושפלות חמרית, אשר אך נצוץ קלוש בלתי נרגש של אורה כחנית מחיה אותה תחת גלי הזוהמא הרבים אשר כסוה. וכנסת ישראל מחוברת היא בעורקים ידועים לגויה האנושית הכללית וסובלת את מכאוביה, כל זמן שלא תתנשא לסלול מסלתה האלהית המיוחדת לה, אשר על ידה תהיה קשורה בגויה הכללית קשור של השפעה רוחנית לטובה ולא של קבלה גם לרעה. ובסור ישראל מארח חייו המקוריים לא עצר עוד כח להחזיק מעמד בלאומיות יבשה ומופרדת ממקור הנטיה האלהית בכללה, שזהו מעמד של חיים העומד כצר נגד המהלך ההיסתורי הכללי. מתוך הבקשה הטבעית להרטיב את הלאומיות הקסימה גם אותו אותה ההשפעה המועטת של הנטיה האלהית, הנמצאת גם תחת מעטה הערפל של המון דמיונות, שהיו יכולים לקחת לב כל קבוץ חברתי, לפי מעמד החיים הרוחנים אז. אמנם את הנפש הילדותית של העמים, גויי התקופה, שתביעתם הטבעית לאורה רוחנית היתה קלושה, אותה השביעה אז אורה זו בכח מזנה הרוחני המועט, בכדי ספוקם המצומצם לימי חייהם הקצרים, שהיו קצובים להם על במת התולדה. אבל לא יכלה לספק את הצרך הרוחני של הגוי הגדול והאיתן הזה, שכח-חייו הוא כח ענקי וזרם חפץ לבבו ומעוף רגשותיו מקבילים לעומת אריכות ימיו והשפעתו הכבירה על תבל ומלאה ואשר נפשו כבר התרחבה מהשפעה רבת זיו של אורה אלהית אדירה, שכבר זרחה עליו בשפעת עשרה בימי עלומיו. על כן ירד אז ירידה נוראה. מקור הרעיון האלהי הנשא דלל וחרב בו, מתכן הרעיון הלאומי שלו, מבוע המוסר חדל לפכות, הוד האצילות הועם והאידיאה הלאומית חדלה תת פריה. ויהי ל"גפן בוקק ישראל".

עונות אבותינו הורידו כל כך את כנסת ישראל ממרום גבורתה וקדושתה, חטאת הקהל רחבה וגדלה כל כך, נתרחקה האידיאה הלאומית ברחוק קצוני מהאידיאה האלהית ומבול הקלקולים שטף עד צואר, כל עין בשר לא יכלה כבר להכיר כלל את הרושם הנשאר מהשפעתה של האידיאה האלהית על התכונה הלאומית הפרועה והמדולדלת. היאוש המר הזה הוליד בלב נביא את הרעיון האיום והדוקר של "העבירם באומה אחרת", אז התבטאה בכל מרירותה הגערה הנוראה, העמוקה משאול: "ריבו באמכם, ריבו כי היא לא אשתי ואנכי לא אישה!".

אבל במעמקים, במקום שאין העין, גם של כל נביא וצופה, שולטת שמה לא עומם בכל זה הזיק האלהי האחרון, הבוער בעומק נשמתה של האומה. הקץ מוכרח לבא, והתכונה האלהית הפנימית תתעורר מתרדמתה הארוכה אחרי כלות כחן המעושה של הנטיות ילידות הדחיפות החיצוניות שהן בלתי טבעיות לישראל. "והיה ביום ההוא נאום ד' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי. והסירתי את שמות הבעלים מפיה ולא יזכרו עוד בשמם. וכרתי להם ברית ביום ההוא עם חית השדה ועם עוף השמים ורמש האדמה, וקשת וחרב ומלחמה אשבור מן הארץ, והשכבתים לבטח. וארשתיך לי לעולם. וארשתיך לי בצדק ובמשפט בחסד וברחמים, וארשתיך לי באמונה וידעת את ד'".